STANOVISKO GENERÁLNÍHO ADVOKÁTA
L. A. GEELHOEDA
přednesené dne 1. února 2005 [1]

I – Úvod

1. V projednávané věci se Komise Evropských společenství domáhá, aby Soudní dvůr určil, že Řecká republika tím, že nepřijala v předepsané lhůtě veškerá opatření nezbytná k vrácení podpor, které byly shledány protiprávními a neslučitelnými se společným trhem (s vyloučením těch, které se týkají příspěvků IKA), v souladu s článkem 3 rozhodnutí Komise 2003/372/ES ze dne 11. prosince 2002 o podpoře, kterou Řecko poskytuje ve prospěch Olympic Airways (dále jen rozhodnutí) [2], nebo v každém případě tím, že Komisi neinformovala o opatřeních přijatých na základě článku 4 tohoto rozhodnutí, nesplnila povinnosti, které pro ni vyplývají z uvedených článků a ze Smlouvy o ES.

A – *Skutečnosti předcházející sporu*

2. Skutečnosti předcházející sporu byly vyčerpávajícím způsobem vyloženy v rozhodnutí. Omezím se na přiblížení skutkových poznatků a procesních aspektů majících význam pro probíhající řízení, jehož předmětem je pouze údajné nesplnění povinností vyplývajících pro Řeckou republiku z článků 3 a 4 uvedeného rozhodnutí.

3. V roce 1996 zahájila Komise proti tomuto členskému státu řízení podle čl. 88 odst. 2 ES ve věci podpor poskytnutých podniku Olympic Airways, které vedlo k přijetí rozhodnutí Komise 1999/332/ES ze dne 14. srpna 1998 [3], o zárukách, snížení a kapitalizaci dluhů schválených v roce 1994, jakož i o dalších zárukách a doplnění kapitálu celkovou částkou ve výši 40,8 miliard GRD, a to ve třech tranších ve výši 19, 14 a 7,8 miliardy GRD. Tyto podpory byly provázeny restrukturali-

1 — Původní jazyk: francouzština.
2 — Úř. věst. 2003, L 132, s. 1.
3 — Úř. věst. 1999, L 128, s. 1.

začním plánem, revidovaným pro období let 1998 až 2002, a řídily se zvláštními podmínkami.

4. Rozhodnutím ze dne 6. března 2002 zahájila Komise řízení podle čl. 88 odst. 2 ES z důvodu, že uvedený restrukturalizační plán nebyl proveden a že některé podmínky stanovené v souhlasném rozhodnutí o podporách nebyly dodrženy. Rozhodnutí o zahájení řízení bylo doplněno o příkaz k poskytnutí informací ve smyslu článku 10 nařízení (ES) č. 659/1999 [4].

5. Dne 9. srpna 2002 Komise zaslala Řecké republice nový příkaz k poskytnutí informací, přičemž zvláště požadovala rozvahy a číselné údaje o platbách provozních nákladů státu. Komise shledala odpovědi poskytnuté v této věci řeckými orgány za nedostačující.

6. Dne 11. prosince 2002 Komise přijala rozhodnutí, které je předmětem tohoto řízení. Opírá se zejména o zjištění, že většiny z cílů plánu restrukturalizace nebylo dosaženo a že podmínky stanovené v rozhodnutí 1999/332 byly dodrženy pouze částečně. Komise k tomu rovněž poznamenává, že souhlasné rozhodnutí o podporách bylo uplatňováno nesprávným způsobem. Mimoto zdůrazňuje existenci nových operativních podpor, které spočívají v podstatě v tom, že řecký stát toleruje neplacení nebo posunutí lhůt pro platby příspěvků na sociální pojištění za měsíce říjen až prosinec 2001, daně z přidané hodnoty (dále jen „DPH") z pohonných hmot a náhradních dílů, nájemného dlužného letištím za období let 1998 až 2001 ve výši 2,46 milionů eur, letištních poplatků ve výši 33,9 milionů eur a takzvaného poplatku „spatosimo" (poplatek, který musí uhradit cestující odlétající ze všech řeckých letišť, který je vybírán ve prospěch rozvoje těchto letišť) ve výši 61 milionů eur.

7. Rozhodnutí Komise zní následovně:

„Článek 1

Restrukturalizační pomoc poskytnutá Řeckem Olympic Airways ve formě

a) záruk za úvěr poskytnutých společnosti do 7. října 1994 na základě článku 6 řeckého zákona č. 96/75 ze dne 26. června 1975;

4 — Nařízení Rady ze dne 22. března 1999, kterým se stanoví prováděcí pravidla k článku 93 Smlouvy o ES (Úř. věst. L 83, s. 1; Zvl. vyd. 03/26, s. 313).

b) nových záruk za úvěr do výše 378 milionů USD týkající se úvěrů, které mají být uzavřeny před 31. březnem 2001 na nákup nových letadel a na investice nezbytné k přestěhování Olympic Airways na nové letiště Spata;

c) snížení dluhu Olympic Airways o 427 miliard GRD;

d) přeměny dluhu společnosti ve výši 64 miliard GRD na kapitál;

e) doplnění kapitálu ve výši 54 miliard GRD, sníženého na 40,8 miliard GRD, ve třech tranších ve výši 19, 14 a 7,8 miliard GRD v letech 1995, 1998 a 1999,

se považuje za neslučitelnou se společným trhem ve smyslu čl. 87 odst. 1 Smlouvy vzhledem k tomu, že nadále nejsou dodrženy následující podmínky poskytnutí původní podpory:

a. efektivní provádění restrukturalizačního plánu za účelem dosažení dlouhodobé životaschopnosti společnosti;

b. dodržování 24 specifických závazků spojených se schválením podpory a

c. pravidelné sledování provádění restrukturalizační podpory.

Článek 2

Státní podpora poskytnutá Řeckem ve formě tolerance vůči přetrvávajícímu neplacení příspěvků na sociální zabezpečení, DPH dlužné společností Olympic Airways z pohonných hmot a náhradních dílů, nájemného dlužného různým letištím, letištních poplatků dlužných letišti Spata, jakož i jiným letištím, poplatku zvaného „spatosimo", je neslučitelná se společným trhem.

Článek 3

1. Řecko přijme opatření nezbytná k zajištění toho, aby společnost, která byla příjemcem, navrátila podporu uvedenou v článku 1 ve

výši 14 miliard GRD (41 milionů eur), která je neslučitelná se Smlouvou, jakož i podporu uvedenou v článku 2, která jí byla poskytnuta protiprávně.

2. Navrácení podpory se uskuteční bez prodlení, v souladu s postupy stanovenými ve vnitrostátních předpisech za podmínky, že tyto umožňují okamžité a účinné provedení rozhodnutí. Částky, které mají být navráceny, budou zahrnovat dlužné úroky od okamžiku poskytnutí podpory až do dne jejího skutečného vrácení. Úroky budou vypočítány na základě referenční sazby používané pro výpočet čistého ekvivalentu dotace regionálních podpor.

Článek 4

Řecko bude informovat Komisi ve lhůtě dvou měsíců ode dne oznámení tohoto rozhodnutí o opatřeních přijatých k jeho uplatnění

[...]". *(neoficiální překlad)*

8. Dne 11. února 2003 řecká vláda informovala Komisi, že pověřila nezávislou osobu, aby zjistila, zda Olympic Airways má vůči státu dluhy a zda nepožívala zvýhodněného zacházení. Na základě získaných informací uvedená vláda prohlásila, že neuplatní články 3 a 4 rozhodnutí.

9. Dne 6. března 2003 Komise sdělila výše uvedené vládě, že se měla přizpůsobit rozhodnutí. Dne 12. května 2003 jí zaslala sdělení obsahující doplňující vysvětlení týkající se kvantifikace nových podpor a vyžádala si podrobné informace o provedení vrácení částky 41 milionů eur, jakož i důkazů o úhradě dluhů Olympic Airways uvedených v článku 2 rozhodnutí.

10. Řecké úřady odpověděly dopisem ze dne 26. června 2003. Co se týče vrácení druhé tranše doplnění kapitálu ve výši 41 milionů eur sdělily, že rozhodnutí o vrácení této podpory chtějí přijmout do konce srpna 2003, zatímco právní účinky rozhodnutí a uplatňovaného postupu jsou zkoumány. Rovněž podotkly, že Olympic Airways hodlá uhradit dluh ve výši 2,46 milionu eur z titulu nájemného dlužného letištím.

11. Co se týče dluhu v celkové výši 27,4 milionu eur vůči IKA (správa sociálního zabezpečení), odvolaly se řecké orgány na uzavřenou dohodu a na zaplacení částky 5,28 milionu eur, takže nelze mluvit o tolerování dluhu.

12. Ohledně dluhu ve výši 33,9 milionu eur z titulu letištních poplatků dlužných letišti Spata se výše uvedené orgány odvolaly na to, že z důvodu způsobu správy letiště nemají pravomoc. Nicméně zmiňují zaplacení částky 4,83 milionu eur provedené na základě dohody uzavřené v tomto ohledu, přičemž předložily důkaz o zaplacení této částky. Uvedená dohoda se podle nich mimoto vztahuje na zaplacení dluhu ve dvanácti čtvrtletních splátkách. Sdělily, že celá částka dluhu bude splacena v dubnu 2005.

13. Pokud jde o dluh ve výši 61 milionů eur z titulu takzvaného poplatku „spatosimo", řecké orgány zmínily platbu ve výši 22,8 milionu eur provedenou na základě dohod uzavřených v této záležitosti. Předložily důkazy pro tuto částku, jakož i pro ostatní platby. Co se týče dluhu ve výši 28,9 milionu eur vůči ministerstvům a veřejným orgánům, uvedené orgány se dovolaly nepřesného určení těchto povinností z důvodu chybějících údajů týkajících se letenek vydaných ve prospěch zaměstnanců.

14. Jelikož nebyla spokojena s těmito vysvětleními, podala Komise tuto žalobu, v níž navrhuje, aby Soudní dvůr:

— určil, že Řecká republika tím, že nepřijala v předepsané lhůtě všechna opatření nezbytná k vrácení podpor, které byly shledány protiprávními a neslučitelnými se společným trhem (s vyloučením těch, které se týkají příspěvků IKA), v souladu s článkem 3 rozhodnutí [...], nebo v každém případě tím, že Komisi neinformovala o opatřeních přijatých podle článku 4 tohoto rozhodnutí, nesplnila povinnosti, které pro ni vyplývají z uvedených článků a ze Smlouvy;

— uložil žalované náhradu nákladů řízení.

15. Řecká vláda navrhuje, aby Soudní dvůr zamítl žalobu a uložil Komisi náhradu nákladů řízení.

II – Posouzení

A – *Úvodní poznámky*

16. Ze spisu vyplývá, že diskuse mezi Komisí a Řeckou republikou se týkají tří rozdílných otázek:

— vymáhání částky 41 milionů eur. Jedná se o druhou tranši podpory na restrukturalizaci uvedenou v článku 1 rozhodnutí, která byla vyplacena Olympic Airways v září 1998. Tato částka byla výslovně zmíněna v čl. 3 odst. 1 tohoto rozhodnutí;

— vymáhání „nové podpory" uvedené v článku 2 rozhodnutí. Její výše nebyla v samotném rozhodnutí výslovně uvedena. Jednotlivé prvky této podpory, jakož i příslušné částky, byly popsány v bodech 200 až 209 odůvodnění rozhodnutí;

— důsledky řeckého zákona č. 3185/2003 (dále jen „řecký zákon")[5] pro provedení rozhodnutí ve vnitrostátním právním řádu.

17. Můj rozbor bych rád zahájil třetím bodem vzhledem k tomu, že ve vnitrostátním právním řádu by tento mohl být překážkou pro provedení rozhodnutí, protože by z právního hlediska znemožnil vrácení podpor do aktiv, která společnost Olympic Airways držela ještě v době přijetí tohoto rozhodnutí. Kromě toho, v případě, že by řecký zákon mohl odpovídající provedení rozhodnutí ještě ztížit nebo je úplně znemožnit, je otázkou, zda samotné přijetí tohoto zákona není nesplněním povinností vyplývajících z práva Společenství.

18. Jak jsem již uvedl v bodě 2 tohoto stanoviska, je předmětem projednávané věci pouze údajné nesplnění povinností vyplývajících z rozhodnutí. Proto nejsou v rámci tohoto řízení[6] přípustné argumenty vycházející z údajně nesprávného nebo nepřesného posouzení skutečností a okolností, které tvoří základ projednávané věci.

5 — FEK A' 229/26.9.2003.

6 — Viz rozsudky ze dne 30. června 1988, Komise v. Řecko (226/87, Recueil, s. 3611, bod 11); ze dne 27. října 1992, Komise v. Německo (C-74/91, Recueil, s. I-5437, bod 10), a ze dne 27. června 2000, Komise v. Portugalsko (C-404/97, Recueil, s. I-4897, bod 57).

B – *Řecký zákon*

19. Komise zmínila řecký zákon poprvé až v replice. Nebyla samozřejmě schopna zohlednit skutečnost, že uvedený zákon byl přijat. Žaloba byla podána kanceláři Soudního dvora dne 25. září 2003, zatímco uvedený zákon byl zveřejněn v *Úředním věstníku Řecké republiky* ze dne 26. září 2003.

20. Komise konstatuje, že řecký zákon vytvořil svým článkem 27 nezbytný rámec pro restrukturalizaci skupiny Olympic. Tento zásah zahrnoval kromě převodu personálu i převod aktiv bývalého podniku Olympic Airways – to znamená letadel a příslušných státních záruk, práv souvisejících s lety obvykle nazývaných „sloty", názvu, podílu na trhu, smluvních vztahů a různých bezproblémových pohledávek – na novou společnost „Olympic Airlines", a to bez jakýchkoliv dluhů a aniž by bylo možno u nové společnosti vymoci dluhy bývalého podniku. Tato nová společnost, na kterou nebyla převedena pasiva Olympic Airways, se tudíž nachází v režimu zvláštní ochrany vůči věřitelům bývalého podniku. Kromě toho se pro ostatní odvětví činnosti Olympic Airways předpokládala obdobná úprava.

21. Podle názoru Komise vnitrostátní orgány tím, že zařadily aktiva nové společnosti, to jest Olympic Airways, do režimu zvláštní ochrany vůči věřitelům, zabránily navrácení podpor na základě rozhodnutí. Současně s tím Olympic držel hlavně pasiva, bez aktiv, kterými by bylo možné skutečně splácet odpovídající dluhy. Překážka pro skutečné vrácení podpor, která z toho vyplývá, byla tudíž plánována na úrovni legislativy a z velké části již byla zavedena.

22. Kromě toho se Komise domnívá, že v projednávaném případě společnost, která byla příjemcem podpory, nevytvořila dceřinou společnost, ale že došlo k převodu na jinou společnost ve skupině. Řecký stát, jakožto jediný nebo hlavní akcionář dotčených společností, tak zajistil hospodářskou návaznost mezi Olympic Airways a Olympic Airlines pomocí konverze dluhu zahrnující převzetí nejvýnosnějších aktiv bývalého podniku Olympic Airways, a to bez jakékoliv protihodnoty. Podle řeckého zákona je nová společnost chráněna před věřiteli bývalého podniku. Téměř rok po přijetí rozhodnutí přijal tedy řecký stát zákonná opatření, která na úrovni vnitrostátního práva zabránila skutečnému vrácení podpor. Tímto pokusem zbavit rozhodnutí veškerého užitečného účinku učinila tato vláda přesný opak toho, co měla učinit podle uvedeného rozhodnutí.

23. Ve své duplice řecká vláda neodpovídá přímo na věcná tvrzení týkající se ekono-

mických a právních cílů a důsledků řeckého zákona.

24. Předně tvrdí, že argumentace Komise je nepřípustná, vzhledem k tomu, že při neexistenci jakéhokoliv postupu před zahájením soudního řízení se Komise musí omezit na předmět probíhajícího řízení, to jest provedení rozhodnutí Řeckou republikou. V této souvislosti upozorňuje na přezkumné řízení zahájené Komisí rozhodnutím ze dne 16. března 2004 podle čl. 88 odst. 2 ES týkající se údajných nových státních podpor ve prospěch Olympic Airways. V rámci tohoto řízení byl jednou z hlavních otázek právě řecký zákon, jakož i přeměna skupiny Olympic Airways, k níž na jeho základě došlo. Vzhledem k tomu, že administrativní přezkumné řízení podle čl. 88 odst. 2 ES týkající se nových podpor ještě probíhá, nemůže Komise uplatňovat argumenty a žalobní důvody, které jsou předmětem tohoto přezkumu. Jinak by činila předčasné závěry a předjímala výsledek.

25. Dále řecká vláda uvádí stručný přehled důvodů, na nichž je založen řecký zákon. Tento zákon poskytuje právní základ pro restrukturalizaci Olympic Airways zaměřenou na co nejrychlejší postoupení leteckých aktivit této společnosti a na usnadnění privatizace ostatních odvětví její činnosti. Tak by mohl řecký stát získat zpět co největší část veškerých investic, které provedl ve prospěch Olympic Airways od roku 1994. O těchto záměrech podnik Komisi od počátku informoval.

26. Uvedená vláda nakonec tvrdí, že řecký zákon nebrání navrácení státních podpor uvedených v rozhodnutí. Řízení o navracení již započalo samostatně a bude probíhat svou vlastní cestou, v souladu s řeckým zákonem.

27. Argument řecké vlády, podle něhož je argumentace Komise vyplývající z řeckého zákona nepřípustná, nepovažuji za přijatelný. V tomto ohledu je třeba spatřovat rozdíl mezi zkoumáním souladu operací uvedených v tomto zákoně s čl. 88 odst. 1 ES a hodnocením právních a finančních dopadů uvedeného zákona na provedení rozhodnutí, které ostatně přijetí zákona předcházelo.

28. V rámci této žaloby pro nesplnění povinnosti je otázkou pouze to, zda řecký zákon vytváří právní nebo ekonomické překážky pro účinné provedení tohoto rozhodnutí.

29. Z rozhodnutí totiž vyplývá, že jeho cílem je vymáhání podpor, kterými řecký stát protiprávně podporoval hospodářskou a obchodní činnost Olympic Airways, čímž narušil hospodářskou soutěž v odvětví civilního letectví. K dosažení tohoto cíle je třeba, aby finanční důsledky tohoto vymáhání nesl podnik, který je jak z hospodářského, tak i z finančního hlediska skutečně odpovědný za hospodářskou činnost zvýhodněnou dotčenými podporami.

30. Z informací, které Komise o řeckém zákoně poskytla, a které ostatně řecká vláda nezpochybňuje, vyplývá, že v důsledku uplatňování zákona byla správa a řízení veškeré letecké dopravy převedena z Olympic Airways na novou společnost Olympic Airlines. Tato operace zahrnovala převod veškerých příslušných aktiv, a to „bez jakýchkoliv dluhů", aniž by bylo podle vnitrostátního práva možné u nové společnosti, na niž byla převedena část majetku, vymoci dluhy bývalé Olympic Airways.

31. V případě, že Komise poskytla správné informace, mohlo by uplatňování uvedeného zákona zabránit účinnému provedení rozhodnutí. Zaprvé by kroky, které již byly učiněny v zájmu vrácení podpor od Olympic Airways, nemohly vést ke sledovanému cíli, protože tato společnost již nedisponuje aktivy dostačujícími na úhradu částek, o které se jedná. Zadruhé by byl zmařen cíl rozhodnutí, to znamená znovunastolení nenarušené hospodářské soutěže v leteckém odvětví, a to vzhledem k tomu, že finanční náklady spojené s případným vrácením by již nezatížily hospodářské a obchodní operace, které byly protiprávně zvýhodněny dotčenými podporami. I v nepravděpodobném případě, kdy by aktiva Olympic Airways ještě postačovala pro navrácení podpor, by nová společnost Olympic Airlines disponovala veškerými soutěžními výhodami vyplývajícími z protiprávních podpor.

32. V tomto ohledu nabývá zvláštního významu rozsudek Itálie a SIM2 Multimedia v. Komise[7], jak Komise správně uvedla. V těchto věcech šlo o převod aktiv ze společnosti, která se dostala do potíží.

33. V bodech 76, 77 a 78 uvedeného rozsudku Soudní dvůr usoudil, že možnost, aby podnik, který má potíže, přijal ozdravná opatření, by neměla být *a priori* vyloučena z důvodu požadavků na vrácení státní pomoci neslučitelné se společným trhem. Nicméně skutečnost, kdy je podniku bez dalšího umožněno vytvořit v průběhu formálního vyšetřovacího řízení o podporách, které se ho přímo týká, dceřinou společnost, na niž by následně převedl své nejrentabilnější provozní činnosti, by vedla k připuštění

7 — Rozsudek ze dne 8. května 2003 (C-328/99 a C-399/00, Recueil, s. I-4035).

toho, že každá společnost by mohla při navracení podpor vyčlenit svá aktiva z majetku mateřského podniku, čímž by vzniklo riziko, že vymáhání podpor bude částečně či úplně zbaveno účinku. Snaha vyloučit, aby rozhodnutí ztratilo svůj užitečný účinek a aby narušení hospodářské soutěže dále pokračovalo, může vést Komisi k požadavku, aby se vracení neomezovalo na původní podnik, ale bylo rozšířeno i na podnik, který zaručuje jeho neomezené trvání prostřednictvím výrobních prostředků, které na něj byly převedeny, umožní-li určité prvky tohoto převodu konstatovat, že mezi těmito dvěma podniky existuje hospodářská následnost.

34. V projednávané věci nebyla dceřiná společnost založena společností, která byla příjemcem podpor, ale jednalo se o převod hlavních aktiv bývalé společnosti Olympic, která si podržela podstatnou část pasiv, na jinou společnost ve skupině, a to na základě zákona. Domnívám se, že řecký stát, který je jediným nebo hlavním akcionářem dotčených společností, chtěl pomocí zásahu zákonodárce zajistit za výše uvedených podmínek hospodářskou následnost mezi Olympic Airways a Olympic Airlines. To je považováno za kladení překážek skutečnému vrácení podpor na úrovni vnitrostátního práva, a tudíž za pokračující narušení hospodářské soutěže.

35. Z výše uvedeného vyplývá, že výsledky řeckého zákona jsou v rozporu s rozhodnutím a jejich prostřednictvím tudíž řecká vláda nesplňuje loajálně povinnosti, které pro ni z tohoto rozhodnutí vyplývají. Kromě toho je třeba konstatovat, že povinností řecké vlády je odstranit jakoukoliv překážku, kterou by uvedený zákon představoval pro takové provedení rozhodnutí, které by bylo v souladu s jeho působností, to znamená, které by vedlo k zamezení narušování hospodářské soutěže způsobenému podporami.

36. Tuto poslední podmínku doplňuji pro zdůraznění, že případné vrácení podpor, které by nešlo k tíži hospodářské činnosti, která byla skutečně zvýhodněna, by nemělo být považováno za správné provedení rozhodnutí. Jinými slovy: vrácení musí mít na podmínky hospodářské soutěže účinky, které jsou požadovány v rozhodnutí.

C – *Vrácení podpory ve výši 41 milionů eur*

37. Podle článku 4 rozhodnutí bude Řecká republika informovat Komisi ve lhůtě dvou měsíců ode dne oznámení uvedeného rozhodnutí o opatřeních přijatých k jeho uplatnění.

38. Podle čl. 3 odst. 2 rozhodnutí se vrácení podpor, uvedených v článcích 1 a 2 téhož rozhodnutí, má uskutečnit bez prodlení, v souladu s postupy stanovenými ve vnitrostátních předpisech za podmínky, že tyto umožňují okamžité a účinné provedení rozhodnutí.

39. Pokud jde o vymáhání částky 41 milionů eur uvedené v článku 1 rozhodnutí, v jejímž ohledu neexistovala žádná nejistota, oznámila řecká vláda Komisi až dopisem ze dne 26. června 2003, že rozhodnutí o vrácení této podpory přijme „před koncem měsíce srpna 2003". Dne 25. září 2003 pak příslušné orgány přijaly akt o uznání dluhu Olympic Airways vůči řeckému státu ve výši 41 milionů eur, zvýšeného o úroky. Tento akt byl podle uvedené vlády dokumentem nezbytným pro navrácení.

40. Za účelem provedení aktu o uznání dluhu byl dne 1. října 2003 vydán individuální právní výměr k úhradě dluhu. Dne 23. října 2003 Olympic Airways podala podle řeckého práva k příslušnému správnímu soudu námitku proti tomuto individuálnímu výměru a současně i návrh na odklad provedení uvedeného výměru. Rozhodnutím ze dne 26. ledna 2004 byl požadovaný odklad udělen.

41. V průběhu jednání řecká vláda odůvodnila zpoždění, k němuž došlo při navrácení 41 milionů eur, odkazem na potíže s definováním a kvantifikací podpor uvedených v článku 2 rozhodnutí. Podle svého tvrzení chtěla dospět k řešení těchto problémů s Komisí dříve, než přistoupí k vrácení všech podpor. Následně řecká vláda jednala v souladu s pravidly vnitrostátního správního práva pro vymáhání peněžních částek od soukromých osob.

42. Je namístě konstatovat, že od oznámení rozhodnutí už neexistovala žádná nejistota, pokud jde o povinnosti, které z něj vyplývaly pro řecké orgány. Text tohoto rozhodnutí krom toho zcela jasně a přesně rozlišuje mezi podporou 41 milionů eur a ostatními dotčenými podporami. Žádná překážka právní nebo praktické povahy tudíž nadále nebránila tomu, aby řecká vláda přistoupila k vymáhání 41 milionů eur ve lhůtě uvedené v rozhodnutí. Z toho vyplývá, že řecká vláda tím, že přistoupila pozdě k vymáhání dotčené podpory, nesplnila povinnosti uložené v rozhodnutí.

43. Ukázalo se, že od prvního – opožděného – kroku uvedené vlády nedošlo k žádnému pokroku ve věci vrácení 41 milionů eur. Takovou stagnaci nelze odůvodnit pouze odvoláním se na ustanovení vnitrostátního práva. Podle ustálené judikatury Soudního dvora musí při neexistenci ustanovení Společenství týkajících se vrácení protiprávně

poskytnutých podpor dojít k vrácení v zásadě podle relevantních ustanovení vnitrostátního práva s tím, že tato ustanovení je třeba uplatňovat tak, aby prakticky neznemožnila vrácení podpor vyžadované na základě práva Společenství a aby plně zohledňovala zájem Společenství [8].

44. Zájem Společenství na správném provádění rozhodnutí o vrácení protiprávních podpor znamená také, že tato rozhodnutí musí být prováděna urychleně. Jak jsem totiž již poznamenal při dřívější příležitosti [9], není lhůta pro znovunastolení podmínek hospodářské soutěže, které byly narušeny, z hospodářského hlediska jistě bez významu. Podniky, které se staly příjemci protiprávní státní podpory, mohou někdy narušit podmínky hospodářské soutěže do té míry, že dojde k trvalým změnám soutěžní struktury. Z tohoto důvodu slouží povinnost dodržovat stanovené lhůty pro vrácení podpor prohlášených za protiprávní rovněž zájmům, které jsou chráněny článkem 87 ES, tedy aby nebyla narušena hospodářská soutěž uvnitř Společenství. Vyvozuji z toho, že přísné podmínky stanovené Soudním dvorem pro odůvodnění skutečnosti, že povinnost navrácení nebyla provedena nebo nebyla provedena správně, se použijí rovněž v situaci jejího neprovedení ve stanovené lhůtě. V tomto případě se rovněž použije kritérium „absolutní nemožnosti".

45. V tomto ohledu se ve spisu nikde neobjevuje, že řecká vláda přistoupila k pečlivému provádění rozhodnutí, ať již po dobu trvání lhůty nebo po jejím uplynutí. Zcela naopak, jak vyplývá z mé analýzy důsledků řeckého zákona, tato vláda uvedeným zákonem správné provádění rozhodnutí ve vnitrostátním právním řádu když ne znemožnila, tak alespoň ztížila. Vyvozuji z toho, že uvedená vláda rovněž nesplnila svou povinnost pokračovat v řádném provádění rozhodnutí, které již bylo zahájeno se zpožděním.

D – *Vrácení podpor uvedených v článku 2 rozhodnutí*

46. Podpory uvedené v článku 2 rozhodnutí mají společné to, že se týkají různých finančních plnění, která měla z právního nebo smluvního hlediska provést Olympic Airways, ale u kterých bylo nezaplacení nebo posunutí lhůt pro zaplacení tolerováno řeckým státem.

8 — Výše uvedený rozsudek Komise v. Portugalsko, bod 55.

9 — Viz bod 18 mého stanoviska k věci Komise v. Španělsko (rozsudek ze dne 26. června 2003, C-404/00, Recueil, s. I-6695).

47. Částky, o něž se jedná u jednotlivých kategorií příspěvků, letištních poplatků, smluvních povinností a dalších poplatků, byly popsány v bodech 205 až 209 odůvodnění rozhodnutí.

48. Pokud jde o označení těchto opatření jakožto podpor a stanovení částek a způsobu jejich vymáhání, vyvolalo toto rozhodnutí diskusi mezi Komisí a řeckou vládou, která pokračovala v průběhu tohoto řízení.

49. Diskuse se soustřeďuje na tři témata:

— zaprvé označení přetrvávajícího neplacení různých dluhů jako státní podpory;

— zadruhé určení částek, o něž se v jednotlivých případech jedná;

— zatřetí dohody, které byly učiněny v zájmu vymáhání uvedených částek.

50. Podle názoru řecké vlády neodpovídaly podpory uvedené v článku 2 rozhodnutí přesně částkám uvedeným v rozhodnutí, ale spíše „výhodě" plynoucí z trvajícího tolerování neplacení těchto dluhů. V tomto ohledu je nutno zdůraznit rozdíl mezi tolerancí případů setrvávání v neplacení ze strany řecké vlády a tolerancí, kterou by projevil soukromý investor.

51. Především odkazuji na svoji poznámku, podle níž v řízení, jehož předmětem je neprovedení aktu Společenství, není dovoleno úplně či částečně zpochybňovat legalitu takového aktu. Pokud chtěla řecká vláda zpochybňovat legalitu označení pokračování v neplacení různých dluhů jakožto státní podpory, měla podat žalobu na neplatnost [10].

52. Pro každý případ dodejme, že pojem podpora je obecnější než pojem dotace, protože zahrnuje nejen pozitivní plnění, jako jsou samotné dotace, ale rovněž zásahy, jež různou formou snižují náklady, které normálně zatěžují rozpočet podniku, a jsou proto stejné povahy, aniž by se jednalo o dotace ve striktním významu tohoto slova, a mají i stejné účinky [11].

10 — Viz rozsudky uvedené v poznámce pod čarou 6.

11 — Rozsudek ze dne 15. března 1994, Banco Exterior de Espana (C-387/92, Recueil, s. I-877, bod 13).

53. Tyto podpory mohou skvěle narušit hospodářskou soutěž, protože specifickým způsobem snižují provozní náklady určitého podniku na úkor ostatních, které řádně plní své daňové a smluvní povinnosti.

54. Narušení hospodářské soutěže, které z toho vyplývá, může být odstraněno pouze při okamžitém a úplném uhrazení splatných dluhů, včetně úroků a pokut. Ostatně sama existence velkorysých platebních úlev může mít pro dlužníka významné výhody, zejména pokud má finanční potíže, protože mu umožní pravidelně se vyhýbat finančním povinnostem, v rozporu s běžnou obchodní praxí.

55. Konečně argument, podle něhož by ve srovnatelné situaci jednal soukromý věřitel stejně jako daňové orgány a řecká letiště, se mi zdá být neobhajitelný. Naopak, v případě reálného rizika úpadku dlužníka, by se soukromý věřitel snažil v co nejkratší lhůtě a pomocí veškerých opravných prostředků dosáhnout zaplacení dlužných částek.

56. Pokud jde o určení podpory, kterou má vrátit Olympic Airways, řecká vláda tvrdí, že částky uvedené v článku 2 rozhodnutí jsou v bodech 205 až 209 odůvodnění rozhodnutí určeny pouze přibližně. Část žaloby, která se týká částek uvedených v článku 2, by měla být zamítnuta pro svoji vágnost.

57. Zde vzniká otázka, zda v rozhodnutí Komise, jehož předmětem je vrácení protiprávních podpor, musí být vždy přesně určeny částky, které mají být vráceny.

58. V tomto ohledu musím konstatovat, že ani judikatura, ani žádné ustanovení práva Společenství nepožaduje, aby Komise, pokud nařizuje vrácení podpory, která je prohlášena za neslučitelnou se společným trhem, určila částku, která má být vrácena. Komise se může platně omezit na obecné konstatování povinnosti příjemce vrátit dotčené podpory a přenechat národním orgánům vypočtení přesné výše podpory k vrácení. Tento úkol spadá do širšího rámce povinnosti loajální spolupráce vážící vzájemně Komisi a členské státy při uplatňování článku 88 ES.

59. V projednávané věci mohou být částky, které mají být vráceny, snadno odvozeny ze znění článku 2 rozhodnutí ve spojení s jeho body odůvodnění 205 až 209. Pokud by i nadále přetrvávaly jakékoliv nepřesnosti, měly by být odstraněny v rámci této spolupráce.

60. Z korespondence mezi Komisí a řeckou vládou v období února až září 2003 vyplývá, že řecká vláda zpochybňovala pojem podpory uvedený v článku 2 rozhodnutí a částky, které mají být vráceny. Tato vláda se dále dovolávala řady právních obtíží, které znemožňovaly provedení článku 2 ve vnitrostátním právním řádu, jakož i své nepříslušnosti k tomu, aby nařídila letišti Spata vybrat nedoplatky na leteckých poplatcích od Olympic Airways.

61. Zdá se však, že uvedená vláda započala s prováděním některých částí článku 2, i když pomalým a nepřesvědčivým způsobem:

a) nájemné dlužné letištím ve výši 2,46 milionu eur bylo předmětem vyměřovacího řízení, aby mohlo být zahájeno vymáhání;

b) DPH vztahující se na náhradní díly a na pohonné hmoty Olympic Airways musí být zaplacena a upravena o zvýšení a zákonné pokuty, a to v rámci prohlášení o zúčtování DPH pro rok 2003;

c) poplatky dlužné letišti Spata ve výši 33,9 milionu eur by měly být předmětem dohody o zaplacení dluhů uzavřené dne 2. dubna 2002 Olympic Airways tak, že v jejím rámci dojde k postoupení příjmů za poskytování služeb obecného zájmu;

d) ve věci takzvaného poplatku „spatosimo" ve výši 61 milionů eur prokázala řecká vláda určitý počet plateb, jejichž provedení bylo doloženo doklady na částku asi 22,8 milionu eur. Dále tato vláda prohlašuje, že Komisi předala kopii uvedené dohody o zaplacení dluhů, která stanovila, že Olympic Airways uhradí poplatek „spatosimo" ve výši asi 58,3 milionu eur ve 48 měsíčních splátkách. Tato dohoda byla dne 31. března 2004 nahrazena jinou dohodou, rovněž na dobu čtyř let. Komise tvrdí, že tato posledně uvedená dohoda není dodržována;

e) pokud jde o dluhy vůči ministerstvům a veřejným orgánům ve výši 28,9 milionu eur, měly být dle tvrzení řecké vlády předmětem vyrovnání za pohledávky Olympic Airways, takže jejich placení není nutné. Z důvodu chybějících účetních dokladů však existence těchto pohledávek dosud nebyla Komisí prokázána.

62. Na základě výše uvedeného konstatuji, že řecká vláda nesplnila povinnosti, které pro ni vyplývají z článku 2 rozhodnutí. Pokud byly tyto povinnosti prováděny, jednala uvedená vláda se zpožděním a nesoustavně, aniž by své chování mohla odůvodnit existencí případu absolutní nemožnosti.

63. Tato zjištění by mohla být dostačující, pokud by nedošlo k přijetí řeckého zákona. Důsledky jeho uplatňování, které jsem popsal v bodech 19 až 22 tohoto stanoviska, mohou vést k tomu, že provádění dohod o zaplacení uzavřených Olympic Airways bude zcela či částečně znemožněno pro nedostatek aktiv. Nadto může převod většiny aktiv posledně jmenovaného podniku na Olympic Airlines na vnitrostátní úrovni zabránit vymáhání podpor od společnosti, která zajišťovala hospodářskou činnost s využitím těchto podpor. Tato překážka v provádění rozhodnutí umožňuje sama o sobě učinit závěr, že řecká vláda zjevně nesplnila povinnosti, které pro ni plynou z článků 2 a 3 uvedeného rozhodnutí.

III – Závěry

64. Na základě výše uvedeného navrhuji, aby Soudní dvůr uznal žalobu za přípustnou a prohlásil, že:

„1) Řecká republika tím, že nepřijala v předepsané lhůtě všechna opatření nezbytná k vrácení podpor, které byly shledány protiprávními a neslučitelnými se společným trhem (s vyloučením těch, které se týkají příspěvků IKA), v souladu s článkem 3 rozhodnutí Komise 2003/372/ES ze dne 11. prosince 2002 o podpoře, kterou Řecko poskytuje ve prospěch Olympic Airways, nesplnila povinnosti, které pro ni vyplývají z uvedeného rozhodnutí a ze Smlouvy o ES.

2) Řecké republice se ukládá náhrada nákladů řízení."